

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันสำคัญทางศาสนา วันนี้วันวิสาขบูชา เห็นไหม วันวิสาขบูชาเป็นวันเกิด วันตรัสรู้ วัน
ปรินิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นวันสำคัญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
นะ เป็นวันสำคัญของเราหรือเปล่า? ถ้าเป็นวันสำคัญของเรา เราได้ประโยชน์อะไรกับเราบ้าง? เราได้
ประโยชน์อะไรนะ

มันมีความสำคัญทุกวัน เพราะอะไร เพราะเราต้องหายใจทุกวัน เราต้องกินทุกวัน วันสำคัญ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม (เอาเด็กออกไปก่อนสิ ใครอ้อมไปทีลิดีเดี๋ยนะ อ้อมออกไปข้างนอก บอก
ให้เด็กให้ดูให้หน่อย เพราะเวลาเทศน์มันไม่ได้หยุก คูลูกให้นอนอยู่เฉยๆ กับดูไว้ ดูเราควบคุมตัวเอง
เราควบคุม เด็กน่ารัก น่ารักเวลามันเป็นเด็กๆ แต่เวลานี้มันเป็นเวลาที่เราจะฟังธรรมกัน เออ.. เดี่ยว
ค่อยว่ากัน มันเป็นวรรคเป็นตอนใด เป็นวรรคเป็นตอน)

วันสำคัญทางพุทธศาสนานะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เพราะองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มันแก้ไขกิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ก่อน เห็นไหม เป็นผลประโยชน์ เป็นวันสำคัญทางศาสนา เป็นวันสำคัญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า แล้ววางศาสนาไว้

แล้วเราเกิดมามีบุญกุศลต่างหาก เราถึงมาเจอใจ เรามาเจอศาสนาพุทธ เรามานับถือศาสนาพุทธ
แล้วศาสนาพุทธสอนว่าอย่างไร พุทธศาสนา เห็นไหม ถ้าไม่มีเจ้าชายสิทธัตถะ ไม่ตรัสรู้ในวันนี้ เห็น
ไหม เป็นวันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์เพราะอะไร?

เพราะเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็เกิดแบบเรา นี่เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วมีกิเลส มี
ค้นหาความทะยานอยากเหมือนกัน พ่อแม่ต้องการให้เป็นกษัตริย์เหมือนกัน แต่เพราะสร้างมาเป็นพระ
โพธิสัตว์ อย่างพวกเรานี้ถ้าได้เป็นกษัตริย์ ได้สมบัติมหาศาล เราจะมีความสุข เราจะนอนจมอยู่กับ
สมบัตินี้ เราจะนอนจมกับโลกียะ สุขทางโลก

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สุขทางโลกก็มี จะเป็นกษัตริย์อยู่แล้ว แต่เวลาออกไปชม
สวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันสะเทือนใจ เห็นไหม พอสะเทือนใจนะ ออกคันควัวอยู่ ๖ ปี
แล้ววันนี้วันตรัสรู้ขึ้นมา การที่ตรัสรู้ สมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำคัญตรงนี้ สำคัญ
ตรงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเพราะอะไร เพราะทรมานตนอยู่ ๖ ปีนะ
ทรมานตนอยู่คือว่าพยายามคันควัวหาทางออกอยู่ ๖ ปี ลองผิดลองถูกมากับเขา ๖ ปี สุขทางโลกก็เคย
ประสบมาแล้ว สุขทางฌานโลกียะก็เคยสุขมาแล้ว

เห็นไหม เข้าสมาบัติได้ มีความสุขมาก เข้าฌานสมาบัติได้นี้ว่าสิ่งนี้เป็นความสุข โลกนี้ว่าง ว่าง
หมดเลย แต่เวลามันคลายออกมาแล้วมันก็เป็นธรรมดา มันเป็นเรื่องของโลกๆ คือปกตินี้ แต่เวลาตรัสรู้
ธรรมขึ้นมา อาสวักขญาณชำระกิเลสนี้ ตรัสรู้ธรรมอันนี้ สิ่งนี้เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าแล้ววางธรรมไว้

แล้วเรานี้มาทำนะ ร่มธงในศาสนาพุทธ เราเป็นชาวพุทธ เกิดในร่มธงของศาสนา เกิดในร่มธง
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถ้าเป็นวันสำคัญทางศาสนาเราก็ให้เราตื่นตัว เราคิดถึงองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เหมือนกับเราคิดถึงพ่อถึงแม่เรา ถ้าพ่อแม่เราเสียชีวิตไปแล้ว เรา
ทำบุญกุศล อุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่

แต่เราทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันนี้เป็นวันสำคัญ แล้วอุทิศ
ให้ใคร ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว อุทิศให้ใคร อุทิศมันเป็นแรงจูงใจ
ไฉน แรงจูงใจให้เราทำบุญกุศล อุทิศเพื่อเราไร “พุทธะ” พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นวันสำคัญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่วันสำคัญของเรายังไม่มี

วันสำคัญของเรา.. ทุกข์ร้อนใหม่ทำบุญนะ เวลาทำบุญของเราเพื่ออะไร เพื่อปรารถนาความสุขแล้วมันสุขใหม่ มันสุขมันสุขชั่วคราว เพราะมันสุขโดยอามิส สุขด้วยโลก สุขด้วยการเสียดสละ สุขด้วยสิ่งตอบสนอง แต่ความสุขจริงๆ..

คูติ คุยอย่างว่าสุขในโลก สุขในฉนโลกีย์ เห็นใหม่ ถ้าทำจิตสงบขึ้นมามันก็มีมีความสุขในฉนโลกีย์ แม้แต่ความสุขในฉนโลกีย์ เราก็งงไม่ได้พบ ไม่ได้สัมผัส ถ้าเราสัมผัส จิตมันสงบเข้ามา แล้วถ้าเกิดปัญญาเข้ามา นี่สมบัติของเราละ สิ่งสมบัติของเรา เห็นใหม่ ในป่าใหญ่.. ในป่าใหญ่จะมีต้นไม้ นานาพันธุ์ มันมีตั้งแต่พืชพันธุ์ ตั้งแต่สมุนไพร ตั้งแต่ต้นไม้ใหญ่

นี่ก็เหมือนกัน ในสังคมของชาวพุทธเรา ตั้งแต่เริ่มเด็กๆ ขึ้นมา เห็นใหม่ เราต้องเริ่มตั้งแต่ระดับทานของเขา ก่อน ให้เขาสนใจในศาสนา ก่อน ถ้าเขาสนใจในศาสนา ศาสนาอยู่ที่ไหน? ศาสนาอยู่ที่ตู้พระไตรปิฎกหรือ?

ศาสนาอยู่ที่กลางหัวอกเรา นี่พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ใครเป็นคนรู้สุขรู้ทุกข์? ใครเป็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย?

คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายจากภายนอกเป็นเรื่องของสังคม เป็นเรื่องของวิญญู เป็นเรื่องของสิ่งที่สัมผัสกันมา ความเกิดความแก่ของหัวใจของเราละ เห็นใหม่ ศาสนาอยู่ที่นี้ ศาสนาไม่อยู่ในตู้พระไตรปิฎก เห็นใหม่ ศาสนาอยู่ที่นี้ ประเพณีวัฒนธรรมห่อหุ้มไว้

“ประเพณีวัฒนธรรม” ในป่าใหญ่ เห็นใหม่ ต้นไม้ต่างๆ ห่อหุ้มปกให้ป่าชุ่มชื้น แต่ต้นไม้ที่เป็นต้นไม้แก่น ต้นไม้ที่เป็นประโยชน์ในป่าใหญ่นั้นมันมีที่ต้น ในสังคมของชาวพุทธของเราเหมือนกัน ถ้าไม่สนใจในศาสนา เห็นใหม่ วันนี้วันสำคัญทางศาสนา ก็ชักนำให้เรา..

หนึ่งปีจะทำบุญกัน ๓ วันหรือ? วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วัน.. อย่างนั้นหรือ? หนึ่งปีหายใจแค่ ๓ หายใจได้ไหม? เราจะหายใจอยู่ตลอดเวลา อาหารนะกินอยู่ตลอดเวลา เห็นใหม่

จิตนี้มันทุกข์อยู่ตลอดเวลา มันมีความต้องการ มีความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ว่าเรื่องของเด็กๆ เห็นใหม่ เราให้สิ่งมันต้องการ สิ่งมันปรารถนา จะมีความสุขของเขา เราเป็นคนโตขึ้นมา เรา

เป็นวัยรุ่นขึ้นมา เราต้องมีการศึกษา เราต้องมีอาชีพของเรา เห็นไหม อาชีพเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง บังจ้าย เครื่องอาศัย

บังจ้ายเครื่องอาศัยจากภายนอก เห็นไหม ร่างกายได้อาศัยสิ่งนี้เป็นที่ดำรงชีวิต แล้วหัวใจละ หัวใจมันจะอาศัยอะไรล่ะ? หัวใจมันอาศัยอะไร?

นี่ศาสนาสอนเรื่องของความรู้สึก ศาสนาสอนเรื่องของหัวใจ เพราะหัวใจนี้มันเกิด มันแก่ มันเจ็บ มันตาย มันเวียนเกิด เวียนแก่ เวียนตาย ในวัฏฏะ เห็นไหม แต่ตัวมันเองไม่เคยเกิด ไม่เคยแก่ ไม่เคยเจ็บ ไม่เคยตาย เพราะมันมีสภาพเดิมของมันคงที่อยู่อย่างนั้นตลอดไป ตลอดไปนะ!

เขาบอก “สอนอย่างนี้ไม่ได้ มันเป็นอินดู มันเป็นสิ่งที่มีอยู่” เห็นไหม

อินดูมันอยู่คงที่แล้วมันแปรสภาพไม่ได้ แต่ในศาสนาของเรา ศาสนานี้มันอนัตตา สิ่งที่แปรสภาพ เห็นไหม สิ่งที่แปรสภาพเรื่องของกิเลส เรื่องอนัตตามันแปรสภาพ ไม่มีการคงที่ เห็นไหม ไม่มีการคงที่คือว่ามันเวียนตายเวียนเกิด แต่ถ้าเวลาปฏิบัติธรรมรู้แล้วมันเป็นอนุปปชรรณ อฐานะที่แปรสภาพ มันคงที่ไหม มันคงที่แบบตัวมันเองไง ใครเป็นพระเจ้า ใครเป็นผู้รับรู้

เวลาเทวดามาถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “นรท สวรรค์ มีไหม? เทวดามีไหม?”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เธออย่าถามอย่างนั้นเลย อย่าว่าแต่มีหรือไม่มี วิธีการเหตุยังมีเลย” เห็นไหม

คูสิ เราทำแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์กันนะ ไปเกิดเป็นพระอินทร์ เห็นไหม สุธรรมศาลาอยู่ที่ไหน? อยู่บนสวรรค์นี่ใครเป็นคนไปสร้างไว้? สิ่งที่เกิดขึ้นมามันเป็นสภาวะแบบใด เห็นไหม ที่ว่าไม่เคยเกิด ไม่เคยแก่ ไม่เคยตาย มันมีแปรสภาพตลอดไป

แต่เวลาธรรมของเราหมุนเข้ามาจากภายใน ที่ย้อนกลับมาทำลายกิเลส ถ้าหัวใจมันมีอยู่ เห็นไหม นิพพานมีอยู่ จิตมีอยู่ การเกิดการตายมีอยู่ แต่การกระทำเป็นอย่างไร เห็นไหม สิ่งนี้มันวิปัสสนาเข้ามา นี่สมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดตรงนี้นะ

เทวดา อินทร์ พรหม เวลาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ เวลาครูบา อาจารย์ของเรา มาฟังธรรมครูบาอาจารย์เราเพราะอะไร เพราะอริยสัจ เห็นใหม่ อริยสัจใจ สิ่งที ประเพณีวัฒนธรรมมันเป็นเรื่องของ การชักจูงเข้ามาหาศาสนา ความชักจูงเข้ามาหาหัวใจของเรา ความ ชักจูงเข้ามา ความชักจูงเข้ามานะ จากภายนอกนี่ย้อนกลับ เห็นใหม่ สูงสุดสู่สามัญ

เราต้องการทำบุญกุศลเพื่ออะไร เพื่อหัวใจของเรา พอถึงที่สุดแล้ว ทำบุญกุศลมากขนาดไหน ถ้าการจะพ้นกิเลสต้องนั่งสมาธิ ต้องชำระก่อน

เราไปโรงพยาบาล เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยไปโรงพยาบาลกัน แล้วเราไม่เคยรักษาโรคกันเลย มัน รักษาของเรามันไม่หาย เห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าย้อนกลับมาในหัวใจของเรา มันต้องย้อนกลับมา รักษาที่ใจของเรา ถ้ารักษาที่ใจของเรา อริยสัจเกิดขึ้น

เทวดา อินทร์ พรหม มีอำนาจวาสนา เห็นใหม่ ไปเกิด คูสิ ดูเวลาเป็นเทวดา มีฤทธิ์มีเดชไป ทั้งหมดเลย แต่ฤทธิ์เดชมันออกมาจากไหนล่ะ ออกมาจากหัวใจดวงนี้ ออกมาจากสิ่งที่สาธารณะ ที่เขา มีฤทธิ์มีเดชของเขานี้มันเป็นทิพย์ แต่เวลาอริยสัจนะเขาไม่รู้ ไม่รู้เพราะอะไร เพราะพลังงานส่งออก

เหมือนเราเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี มีเงินมหาศาล เราใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของเรา ใช้จ่ายไปก็มันเป็น เงินข้างนอก เห็นใหม่ คนจนก็มีเงิน ๑ บาทเหมือนกัน เศรษฐีถ้าเงิน ๑ บาทก็มีค่า ๑ บาทเหมือนกัน ไป ใช้จ่ายก็เหมือนกัน แต่หัวใจที่ใช้จ่ายนี้ใจ หัวใจที่ผู้รักขานี้ใจ หัวใจที่เป็นคนใช้จ่ายเงินนี้ใจ ใช้จ่ายเป็น ประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์นี้ใจ

ใจก็เหมือนกัน ความคิด กิริยาภายนอกนี่มันออกมาจากใจทั้งหมดเลย แล้วถ้าใจนี้มีคุณธรรม สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์มหาศาล ถ้าใจไม่มีคุณธรรม มันก็ทับถมหัวใจของเรา เห็นใหม่ ถ้ามันทับถม หัวใจของเรา มันเหยียบย่ำมา เหยียบย่ำมาใครเป็นคนทุกข์กับมัน สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของสมบัติโลกๆ เห็นใหม่ นี่สุขทางโลกที่เขาหากันไง ถ้าสุขทางธรรม เราย้อนกลับมาที่นี้

เราเป็นผู้เสียสละ เห็นใหม่ เสียจากทาน ทานเห็นใหม่ สมบัติจะเกิดตรงนี้ เราไปวัดไปวา กัน วันนี้วันสำคัญทางศาสนา ไปวัดไปวาเพื่อฟังธรรม ฟังธรรมก็ให้รู้จักตัวเราเอง ทำทานมา เสียสละมานี้

สิ่งที่เสียสละออกไป เห็นใหม่ สิ่งนี้เป็นทาน เป็นทานขึ้นมาแล้วมีศีล มีศีลคือปกติของใจ เห็นใหม่ ใจ อยู่ที่ไหน เห็นใหม่ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน สมบัติของเราอยู่ที่นี้

สมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานวันนี้ ด้วย วันนี้วันเกิด วันตรัสรู้ วันปรินิพพาน แล้วก็เอาสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์ถามเลย

“สิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.. เมื่อไหร่ กาลหมดมรรคหมดผลในศาสนา?”

“อานนท์ เธออย่าถามให้มากไปเลย เราเอาสมบัติของเราไปคนเดียวนะ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนะ! ปฏิบัติไม่สมควรก็ปฏิบัติเป็นมิจฉา ปฏิบัติเป็นสิ่งที่ เป็น โลกีย์ปัญญา เพราะมันเป็นเรื่องของกิเลสของเรา แล้วเราไม่เข้าใจของเรามันก็ส่งออกไป เห็นใหม่ รู้ว่า ว่างๆ ว่างกันไปตลอดเลย แต่หัวใจหมักหมม หัวใจมีแต่ความเศร้าหมอง แต่ว่าว่างๆ ว่างกันอยู่อย่าง นั้น เห็นใหม่

แต่ถ้ามันเป็นความจริงของเรา เห็นใหม่ ไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้ว่าว่าง ไม่รู้อะไร แต่ตัวมันเองว่าง ตัวมันเองสะอาดบริสุทธิ์ เห็นใหม่ สิ่งต่างๆ เป็นเรื่องของโลกภายนอก แต่ตัวเองรู้เปล่าว่าว่าง ตัวเองรู้ว่ามันสะอาดบริสุทธิ์ ใจว่างไม่ว่างมันเป็นเรื่องของ การส่งออก แคว่างก็ออกมารับรู้ว่างแล้ว แต่ตัวมันเองว่างมันพูดอะไรไม่ได้เลย มันอยู่ของมันในตัวของมันเอง

สิ่งนี้มันอยู่ที่ไหนละ มันอยู่ในหัวใจของเรา นี่ สมบัติของเรา “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ ธรรม” แล้วเราปฏิบัติ เห็นใหม่ เราพยายามศึกษาของเรา ศึกษาของเราละ

นี่วันสำคัญทางศาสนา เรามีความเคารพ มีความกตัญญู เห็นใหม่ เรากตัญญูนะ องค์ศาสดาเป็น แบบอย่าง เป็นครูเอกของโลก เป็นครูของเรา เราเคารพบูชาตรงนี้ไง กตัญญูกตเวที เป็นชาวพุทธ เห็น ใหม่ สังคมก็ร่มเย็นเป็นสุข สังคมพุทธกับสังคมต่างๆ สังคมวัตถุนิยมเขาก็ตื่นตื้นตันกันไป หาไปเถอะ ความสุข หาไม่เจอหรอก

สุดท้ายแล้วนะ ความสุขมันต้องแนบไป มันต้องมีใจมีส่วนรับรู้ด้วย ตัวใจส่วนรับรู้ด้วย อาหารของใจ แล้วใจอยู่ไหนก็ไม่รู้ ใจจะทำอะไรก็ไม่รู้ รู้แต่ว่าต้องตอบสนองมันให้มันมีความสุข ยิ่งตอบสนอง ก็เลสมันหัวเราะเยาะตลอดไป ทะเลมไม่เคยเต็มหรือ ทะเลมเท่าไรก็ไม่เต็ม ค้นหาความทะยานอยากล้นฝั่ง แล้วลมไม่เคยเต็ม แต่มีศีลเข้าไปจำกัดขอบเขตของมัน แล้วมีปัญหาคอยแยกแยะของมันขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของเรา เห็นไหม

วันนี้วันสำคัญทางศาสนา ให้ได้ความสำคัญของเราด้วย ความสำคัญของเราคือ นาย ก นาย ข นาย ค นี่มีความสำคัญ ถ้ามีความสำคัญนะ จุดยืนของเราอยู่ที่นี้ โลกจะดึงเราไปไม่ได้ แก้ว แหวน เงิน ทอง สมบัติขนาดไหนไม่เกี่ยว ไม่เกี่ยวหรือ มันเป็นของชั่วคราว เราจะมีตำแหน่งสูงส่งขนาดไหนนะ เราต้องเกษียณ เราจะต้องพลัดพรากจากมัน

แต่คุณสมบัติของเรา รู้จักเรานี้สำคัญที่สุดเลย รู้จักตัวเรานี้ ย้อนกลับมาที่เร ในหัวใจของเรา ย้อนกลับมาที่นี้ แล้วเราจะรู้จักเรานะ ตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นเรื่องของหน้าที่การงาน ทุกอย่างมันจะเผาผลาญเราถ้าเราผลอ ถ้าเรามีคนรู้จักตัวเอง รู้จักสัมมาอาชีวะ รู้จักสติ ตำแหน่งหน้าที่การงานจะเป็นประโยชน์กับเราเพราะอะไร?

เพราะพระอินทร์ปกครองต่างๆ นะ สิ่งที่เป็นปกครองสัตว์โลก เห็นไหม เราเป็นผู้มีอำนาจ เห็นไหม ผู้นำเป็นผู้เป็นที่ดี ผู้ปกครองเป็นผู้ปกครองที่ดี สังคมร่มเย็นเป็นสุข ใจเราเป็นใจที่ดี สัตตะคือผู้ซื่อ ใจเราเป็นผู้ซื่อ เรายังเกิดยังตายอยู่ อารมณ์เกิดวันร้อยอย่างพันอย่าง แล้วเราบริหารมัน เห็นไหม นี่ผู้นำ

ผู้นำคือพุทธะ คือหัวใจของเรา แล้วนำความรู้ลึก ควบคุมอารมณ์ ควบคุมต่างๆ ควบคุมได้หมดเลย จัดการบริหารได้หมดเลย นี่ความสุขอยู่ที่นี้ นี่สมบัติของเรา ความสำคัญของศาสนาอยู่ที่นี้ ความสำคัญของศาสนา เห็นไหม วันสำคัญของศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไปทำวันวิสาขบูชา แล้วเราก็พยายามทำตัวเองให้เป็นวันสำคัญของศาสนาของเราด้วย พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราจะเป็นพุทธะเอง เราจะเป็นความรู้เอง เราจะมีความสุขเอง เราจะเข้าใจเอง แล้วไม่ตื่นเต้นไปกับโลกนี้เลย แล้วกลับมามอง เห็นไหม

ประเพณี อริยประเพณี ไม่ใช่ปฏิเสธประเพณีนะ ถ้าประเพณีวัฒนธรรม มันชักนำกันเข้ามาเพื่อ บุญกุศล เพื่อความดีของเรา เพราะ! เพราะในป่าใหญ่ มันมีพืชพรรณต่างๆ กัน สัตว์ก็เหมือนกัน ความคิดก็เหมือนกัน วุฒิกวาระของจิตก็เหมือนกัน มีหยาบ มีละเอียด มีสูง มีต่ำ มากมายมหาศาลเลย แล้วขัดแย้งกัน ฟาดฟันกันด้วยความคิด แต่เวลาเข้าไปในศาสนา เรียบเรียงเป็นประเพณีวัฒนธรรมขึ้นมาแล้วมันจะสวยงาม มันจะเข้าที่ มันจะไม่มีการขัดแย้งกัน เห็นไหม เราถึงไปวัด

“บัณฑิต” อเสวนา จ พาลานํ ไม่คบคนพาล ให้คบบัณฑิต บัณฑิตคืออะไร บัณฑิตคือหัวใจที่ เสียสละ บัณฑิตเป็นหัวใจที่รับรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่น เป็นผู้ที่เข้าใจสังคม เห็นไหม บัณฑิตจะไม่ บาดหมางกัน บัณฑิตจะให้ภัยกัน บัณฑิตจะคบกัน นี่มาในวัดในวา ผู้ที่ใฝ่บุญใฝ่กุศลเป็นผู้บัณฑิต คบบัณฑิต เห็นไหม อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา จะเสวนา จะคบบัณฑิต แล้วหัวใจเราจะ เป็นความสุข หัวใจเราจะมีที่หมาย ไม่ว่าเหว

ว่าเหวนะ หัวใจว่าเหว หัวใจทุกข์ เห็นไหม ศาสนาให้รู้จักตรงนี้ สมบัติของเราไง สมบัติทาง ศาสนา สมบัติส่วนตนของเราเนี่ย เราเป็นชาวพุทธ แล้วให้เป็นเนื้อแท้ของความรู้สึก เนื้อแท้ของ ความสุข แล้วเราจะมีที่พึ่ง เอวัง